

Slovenská lekárska spoločnosť

PROGRAM

štvrtého slávnostného uvedenia osobností do

Dvorany slávy slovenskej medicíny

a

výstava prác z mimo vedeckej tvorby

prof. MUDr. Vladislava Zikmunda, DrSc.

Z r k a d l e n i a

15. apríl 2015 (streda) 14,30 hod.

„Dom zdravotníkov“ – budova sídla Slovenskej lekárskej spoločnosti na Cukrová 3, Bratislava

Program:

1. Príhovor prezidenta SLS

(Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.)

2. Hudobné vystúpenie pedagógov a žiakov

Základnej umeleckej školy Jozefa Kresánka, Karloveská 3, Bratislava:

- Charles de Bériot: *Grand duo - Allegro*
(Terézia **Hledíková** a Magdaléna **Štefanicová** – husle, pedagóg: Jana **Spálová**)
- J. Lennon – P. McCartney: In My Life
(Lukáš **Šatura** – gitara, pedagóg: Marcela **Kukumbergová**)

3. Prof. MUDr. Peter Kukumberg, CSc. – udelenie Čestnej plakety T.R. Niederlanda

(Prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD., Dr.SVS)

- Medaila prof. MUDr. Leodegarda Cigánka, DrSc. - 90. výročie jeho narodenia

4. Uvedenie osobností do Dvorany slávy slovenskej medicíny

(Prof. MUDr. Ján Breza, DrSc.)

Portréty:

- prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc.,
- prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc.,
- prof. MUDr. Anton Pontuch, CSc.,
- prof. MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc.
- prof. MUDr. Vladimír Zvara, DrSc.

5. Výstava prác z mimo vedeckej tvorby prof. MUDr. V. Zikmunda, DrSc.

(Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.)

Realizáciu projektu „Dvorana slávy slovenskej medicíny“ hradila Slovenská lekárska spoločnosť z vlastných prostriedkov.

Prof. MUDr. Emil Kmety, DrSc.

(* 6. 9. 1923 - † 11. 1. 2003)

Prof. Emil Kmety sa narodil v Trnave. Promoval na LF SU v Bratislave. Bol nadšeným šíriteľom myšlienok preventívneho prístupu k zdraviu človeka. Vyšiel z Ústavu hygieny LF UK, kde pracoval ako študent pod vedením prof. Muchu. Tam pôsobil aj po promócií (1948) s výzvou vybudovať oddelenie epidemiológie. O štyri roky neskôr už prednášal epidemiológiu ako samostatný výučbový predmet. Ako docent viedol Ústav mikrobiológie a epidemiológie LF UK (1958-61). Od r. 1962 viedol 14 rokov Katedru epidemiológie (prvú na lekárskech fakultách v bývalom Česko-Slovensku) už ako doktor lekárskeho vied (1974) s gradusom univerzitného profesora epidemiológie (1977). Roku 1962 založil Ústav epidemiológie aj na novovzniknutej Jesseniovej LF UK v Martine, ktorý viedol do r. 1975. Na oboch pracoviskách položil základy výučby epidemiológie. Umožnili mu to jeho výborné organizačné schopnosti a hlboké teoretické znalosti odboru. Napísal viacero skríp a učebníc pre študentov medicíny, množstvo odborných publikácií a článkov v lekárskejších časopisoch, s viac než 500 SCI citáciami.

Vo vedeckovýskumnej činnosti sa zameril na zoonózy, konkrétne leptospirózy. Rozpracoval ich sérologickú a kultivačnú diagnostiku, nevyhnutnú pre následné epidemiologické štúdie. So spolupracovníkmi zmapoval výskyt rôznych sérovarov leptospír v ohniskách nákaz na východe Slovenska. Dokázal výskyt 18, z toho 4 dovtedy neznámych. Jeden z 19 genotypov leptospír bol nazvaný jeho menom – Leptospira kmetyi. Pracovisko prof. Kmetyho sa stalo Spolupracujúcim centrom SZO pre epidemiológiu leptospiróz a prof. Kmety členom medzinárodnej Subkomisie pre taxonómiu leptospír, ktorej aj jedno obdobie predsedal. Viedol výskum tularémie, lymskej boreliózy, bartonelózy, legionelózy a jej pôvodcov

v našom štáte. Venoval sa aj spoločensky závažným problémom, napr. sledovaniu práceneschopnosti ako ukazovateľa chorobnosti a významu infekčných chorôb s dôrazom na ich prevenciu, podielu infekčných chorôb na úmrtnosti a chorobnosti populácie Slovenska a mnohým ďalším otázkam spoločenského významu.

Prejavom medzinárodného uznania práce prof. Kmetyho bolo aj v tom, že mu WHO umožnila koncom 60. rokov pobyt v Center of Diseases Control v USA, neskôr ho poverila aj expertíznou činnosťou na Kube. Stal sa aj čestným členom Rakúskej spoločnosti pre mikrobiológiu, hygienu a preventívnu medicínu ako aj Spoločnosti NDR pre mikrobiológiu a epidemiológiu. Bol dlhoročným funkcionárom Čsl. lekárskej spoločnosti JEP a aktívne sa podieľal na jej činnosti. Po roku 1969 dôstojne reprezentoval Slovenskú lekársku spoločnosť ako člen Predsedníctva, opakovaním ako predseda, podpredseda a člen výboru Slovenskej mikrobiologicko-epidemiologickej spoločnosti. Boli mu udelené viaceré významné ocenenia - Zlatá medaila UK, Zlatá medaila LF UK, Zlatá medaila SLS „Propter merita“, Pamätná medaila LF UK pri príležitosti 40. výročia Ústavu epidemiológie LF UK a mnoho ďalších).

Z osobných vlastností boli charakteristické jeho presnosť, pracovitnosť, systematickosť a cieľavedomosť v práci. Tieto vlastnosti doplnené rozsiahlymi odbornými vedomosťami a profesijnými skúsenosťami boli základom jeho úspešnej činnosti. Vďaka nim, komunikatívnosťou, ale aj zmyslom pre humor, si získal uznanie a obdiv odbornej verejnosti a mnoho priateľov iných profesií.

Prof. MUDr. Rudolf Korec, DrSc.

(* 13. 2. 1921 - † 23. 2. 2003)

Prof. Korec sa narodil v Klži pri Topoľčanoch. Bol vedúcim biochemického laboratória na I. internej klinike prof. L. Déreara (1946-47), prednostom Biochemického ústavu LF UK v Bratislave (1947-48). V rokoch 1948-70 bol vedúcim Katedry patologickej fyziológie a experimentálnej patológie na LF UPJŠ v Košiciach. Po roku 1970 bol preložený do Laboratória I. internej kliniky LF UPJŠ, kde pracoval na pro-

blematike transplantácie pankreasu. Mal však zákaz publikovania. Po novembri 1989 sa stal prvým demokraticky zvoleným rektorom Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (1990-91). Prof. Korec patril medzi popredné osobnosti slovenskej medicíny a medicínskej vedy, uznávané authority diabetológie tak doma ako i v zahraničí. Položil základy experimentálnej diabetológie, venoval sa jej po celý život a významnou mierou sa zaslúžil o jej budovanie a rozvoj. Bol čestným členom Medzinárodnej diabetologickej federácie (International Diabetes Federation, IDF), Európskej asociácie pre štúdium diabetu (European Association for the Study of Diabetes, EASD), Sociétés de Physiologie (Paris), Československej a Slovenskej lekárskej spoločnosti a čestným členom viacerých domácich odborných spoločností. Od roku 1947 postupne publikoval viac ako dvesto prác v domácich a zahraničných časopisoch a vedeckých monografiách. Roku 1967 napísal vedeckú monografiu „Experimental Diabetes Mellitus in the Rat“ a roku 1991 „Experimental and Spontaneous Diabetes Mellitus in the Rath and Mouse“. Analyzoval mnohé aspekty

diabetu na vyše 6000 potkanoch a myšiach po pankreatektómii, alloxane a streptozotocíne a na niekoľkých stovkách BB-potkanoch a NOD-myšiach so spontánnym DM. V r.1975 ako prvý v Európe vyliečil STZ diabetických potkanov intrafamiliárnou, intraportálne-hepatálnou transplantáciou izolovaných Langerhansových ostrovcov. U diabetických potkanov vyvolal retinitídu a potvrdil rýchly účinok inzulínu na tvorbu hepatálnej glukózy.

Prof. R. Korec zdôrazňoval, že experimentálna diabetológia usku- točňovaná za definovaných podmienok na zvieracích modeloch bola a vždy bude zdrojom nových poznatkov pre pokrok ľudskej diabetológie. Experimentátor musí vedieť snívať, musí vytvárať hypotézy, ale tieto overovať pokusmi, aby mohol vytvárať plodonosné teórie pre pokrok diabetológie a ľudstva.

Prof. Korec prednášal v 48 štátoch sveta. Slovenskú lekársku spoločnosť úspešne reprezentoval ako zakladateľ Slovenskej diabetologickej spoločnosti (1968). Bol jej prvým predsedom a od r. 1990 čestným predsedom. Pôsoobil aj vo funkcii predsedu Spolku lekárov v Košiciach. Založil tradíciu organizovania Slovenských diabetologických dní v Trenčíne a podieľal sa na organizácii 12. ročníkov. Odzneli na nich prednášky popredných európskych a svetových autorít v diabetológii, ktoré s uznaním hodnotila odborná verejnosť, čo sa prejavilo aj na účasti.

Prof. Korec dokázal spojiť duchovné vnímanie sveta, vedu a techniku v snahe priblížiť človeka k človeku. Miloval filozofiu, hudbu, umenie, poéziu a všetko krásne, čo život prináša. Mal rád svojich študentov, diabetológov, diabetikov a svoj národ, ktorý neopustil ani v ťažkých časoch politického prenasledovania. Patril medzi charizmatické a nezabudnuteľné osobnosti kreatívnej výučby patologickej fyziológie a experimentálnej medicíny. Za svoju prácu bol ocenený všetkými poctami SLS.

Prof. MUDr. Anton Pontuch, CSc.

(* 16. 2. 1915 - † 17. 8. 1989)

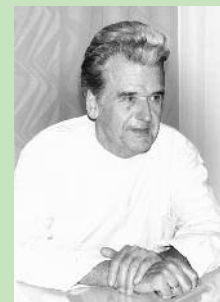
Prof. Pontuch sa narodil v Budapešti, kde v tom čase pracovali jeho rodičia. Detstvo prežil v rodičovskom dome na Orave v malej dedine Medvedzie, ktorá je dnes súčasťou okresného mesta Tvrdošín. Po maturite na gymnáziu v Ružomberku študoval na Lekárskej fakulte v Bratislave, kde promoval v roku 1939. Svoju lekársku dráhu začal ako sekundárny lekár v Spišskej Sobote a potom počas vojenskej služby na chirurgickom oddelení Vojenskej nemocnice v Ružomberku. Na I. gynekologicko-pôrodníckej klinike v Bratislave pracoval od roku 1944 ako asistent a od roku 1960 ako docent. V rokoch 1967-1971 pôsobil ako prednosta gynekologicko-pôrodníckej kliniky novozriadenej Lekárskej fakulty v Martine. V roku 1969 bol menovaný profesorom v odbore gynekológia a pôrodníctvo. Prednostom I. gynekologicko-pôrodníckej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave sa stal v roku 1971 a v tejto funkcii pôsobil do roku 1985. Následne pracoval na klinike ako profesor konzultant.

V vedecko-výskumnej činnosti sa venoval problematike perinatálnej medicíny, rizikovej a patologickej gravidity a pôrodu, serologickému konfliktu v gravidite a gynekologickej histomorfologii. Bol prvým autorom alebo spoluautorom 26 monografií, 203 vedeckých publikácií a 89 zdravotno-výchovných a príležitostných článkov. Medzi najvýznamnejšie odborné knižné publikácie patria: Špeciálna ambulantná starostlivosť v gynekológii a pôrodníctve (1965, 1972, 1980), Hemolytická choroba novorodencov (1970), učebnica pre lekárov Gynekológia a pôrodníctvo, 5 dielov (1972-1979), zostavovateľ 5. dielu Gynekologické operá-

cie, vedúci autorského kolektívu celoštátnej učebnice pre študentov lekárske fakúlt Gynekológia a pôrodníctvo (Osveta 1984, Avicenum 1987), Vademecum medici, Malá encyklopédia zdravia, Zdravoveda a iné.

Profesor Pontuch bol členom Predsedníctva Slovenskej lekárskej spoločnosti a jej čestným členom, dlhoročným predsedom Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti a Spolku slovenských lekárov v Bratislave, čestným členom Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně, Slovenskej a Československej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti a viacerých zahraničných odborných spoločností. Bol členom vedeckej rady Ministerstva zdravotníctva SR. Za liečebno-preventívnu a organizačno-odbornú činnosť mu lekárske spoločnosti udelili Zlatú Hippokratovu medailu a Medailu J.E. Purkyně a za pedagogickú činnosť mu Univerzita Komenského udelila Veľkú zlatú medailu.

Odborná verejnosť i pacientky poznali prof. Pontucha ako človeka empatického, skromného, tolerantného a zároveň náročného v požiadavkách na seba, študentov a spolupracovníkov, čo sa týkalo odbornosti, zodpovednosti a kvality poskytovanej starostlivosti. Veci, o ktorých bol presvedčený, že sú správne presadzoval s obrovskou energiou, až zaťatostou. Lekárska činnosť nebola pre neho len povoláním, ale predovšetkým službou a poslaním. Svojimi vzácnymi vlastnosťami, odbornými vedomosťami a profesijnou zručnosťou obohacoval všetkých, ktorí mali česť s ním spolupracovať a poznať ho.

Prof. MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc.

(* 2. 2. 1925)

Vladislav Zikmund sa narodil v Žiline. Medicínu vyštudoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. V r. 1951 – 1954 pracoval ako odborný asistent na Psychiatrickej klinike.

V r. 1954 prešiel ako vedecký pracovník do Laboratória klinickej fyziológie vyššej nervovej činnosti človeka SAV, ktoré vytvoril

ak. Ladislav Dérer pri I. internej klinike Lekárskej fakulty UK. Naďalej však spolupracoval s Lekárskou fakultou, viacerými klinickými pracoviskami a s inštitúciami rezortu zdravotníctva.

Vo svojej vedeckej práci sa zameriaval hlavne na výskum fyziologických základov a prejavov psychických funkcií v činnosti mozgu a na výskum pôsobenia psychických podnetov na ľudský organizmus z hľadiska zdravia a chorôb.

V oboch okruhoch priniesol sám i v spolupráci s domácimi a zahraničnými pracovníkmi a pracoviskami viacero nových, medzinárodne uznávaných poznatkov.

Pre teóriu a prax medicíny sú osobitne dôležité poznatky, ktoré prispeli k zmene tradičného biomedicínskeho prístupu k zdraviu a chorobám, ktorý sa opiera iba o funkčné a morfológické prejavy života ľudského organizmu, na prístup mnoho faktorový, bio-psycho-sociálny.

Spolu s doc. I. Ruttkayom–Nedeckým vypracovali metódu tzv. psychobiografického rozboru životopisu, pomocou ktorej skúmali vzťahy medzi celkovou nervovou a psychickou zdatnosťou človeka a vznikom a vývojom somatických porúch a chorôb. Zameraním na význam určitých osobnostných charakteristík človeka pre vznik somatických chorôb predstihli o viac ako desaťročie takéto zameranie v medzinárodných výskumoch. Sám a v spolupráci s klinikami a rezortnými pracoviskami vyšetril celkovo vyše 500 chorých s rozličnými chorobami uvádzanými do vzťahu k civilizačným činiteľom.

Prof. Zikmund experimentálne skúmal bezprostredný vplyv niektorých psychických podnetov na fyziologické funkcie v stave pokoja a pod vplyvom sugescie v hypnóze. Poznatky využil aj pri liečbe niektorých somatických porúch a chorôb prostredníctvom pôsobenia sugescie.

Takmer 25 rokov bol striedavo predseda Čsl. a Slovenskej spoločnosti pre štúdium vyššej nervovej činnosti a neskôr Spoločnosti pre vyššie funkcie mozgu, o.z. SLS. Členmi výboru uvedenej medziodbovej či transdisciplinárnej spoločnosti boli také významné osobnosti našej medicíny a SLS ako fyziológ prof. Antal, neurológovia profesori Černáček, Bartko, Traubner a Kukumberg, psychiatri prof. Guensberger a prof. Žucha, hygienici prof. Kukura a prof. Ághová a internista prof. Riečanský. Prof. Zikmund zastával aj ďalšie významné funkcie v orgánoch SLS.

Za výsledky svojej vedeckej, odbornej a organizačnej práce získal od Lekárskej fakulty, SAV a SLS rad ocenení až po najvyššie.

Prof. MUDr. V. Zvara, DrSc.

Akademik ČSAV a SAV (* 22. 4. 1924 - † 26. 6. 2012)

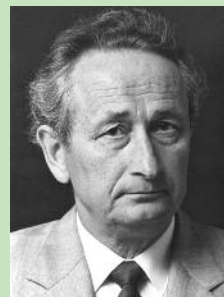
Prof. Vladimír Zvara sa narodil v obci Kociha na Gemeri, okres Rimavská Sobota. Maturoval na Gymnáziu v Tisovci (1944). Po promócií na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave (1950) začal pracovať na Urologickej klinike v Bratislave. Vedeckú aspirantúru absolvoval na II. Chirurgickej klinike v Bratislave a na Chirurgickej klinike Vojenskej lekárskej akadémie v Hradci Králové. Odborný profil a chirurgickú zručnosť prof. Zvara zásadne ovplyvnili jeho vynikajúci učitelia, medzi ktorými boli osobnosti ako napr. akad. Karol Šiška a akad. Ján Bedrna. Po návrate z vedeckej aspirantúry v Hradci Králové využíval získané skúsenosti z detskej urológie na Urologickej klinike v Bratislave na Hlbokej ulici. Tejto problematike sa venoval aj vo svojej habilitačnej práci (1962) a doktorskej dizertačnej práci (1968). Roku 1970 bol prof. Zvara vymenovaný za profesora urológie na LF UK v Bratislave, roku 1983 za akademika Slovenskej akadémie vied a roku 1985 za akademika Československej akadémie vied.

Vedúcim Urologickej kliniky LF UK v Bratislave sa prof. V. Zvara stal r. 1967. Základy modernej urológie začal prof. Zvara budovať od r. 1968, keď so skupinou spolupracovníkov prešiel na Urologickú kliniku NsP akad. L. Déreera na Kramároch. Viedol ju 24 rokov. Na klinike sa mu podarilo vybudovať špičkové urologické pracovisko, ktoré bolo klinickou výučbovou základňou LF UK, IVZ a neskôr aj SZU. Prof. Zvara významnou mierou prispel k budovaniu a rozvoju urológie ako samostatného vedného odboru, jej nadstavbových odvetví, tým i postgraduálneho a sústavného vzdelávania v urológii. Zaslúžil sa o zavedenie aktívnej liečby chronickej renálnej insuficencie pomocou hemodialýzy. Zahájil úspešný program klinických

transplantácii obličiek na Slovensku s vynikajúcimi výsledkami.

Prof. Zvara bol zakladajúcim členom a predsedom Slovenskej a Československej urologickej spoločnosti, zakladajúcim členom Európskej urologickej spoločnosti (EUS), členom Executive Committee EUS, Akadémie Naturforscher Leopoldina, Predsedníctviev SLS a SAV. Bol ministrom zdravotníctva SR, predsedom VR a hlavným odborníkom MZ SR, dekanom LF UK, predsedom Komisie pre obhajoby doktorských dizertačných prác v odbore chirurgia a komisií pre obhajoby kandidátskych a dizertačných prác, predsedom Kolégia pre biologické a lekárske vedy SAV, členom redakčných rád odborných časopisov, pracovných skupín, komisií a poradných orgánov. Prof. Zvara výsledkami odbornej a vedecko-výskumnej práce prispel k šíreniu dobrého mena slovenskej urológie u nás a v zahraničí. Ako prejav uznania a ocenenia jeho zásluh mu boli udelené mnohé vysoké počty a ceny: štátna cena Rad E. Štúra, Čestné členstvo SLS, Čestná cena akad. T.R. Niederlanda, Čestné členstvo EUS a viacerých urologických spoločností (Českej, Francúzskej, Švédskej). Okrem toho získal množstvo ocenení za pedagogickú, vedeckú a odbornú prácu.

Profesor Zvara bol pre svojich spolupracovníkov, žiakov a nasledovníkov príkladom mimoriadnych odborných vedomostí, profesionálnych zručností a kvalít, osobnej zodpovednosti a poctivosti v náročnej práci. Svojim rozsiahlym dielom, myšlienkami, názormi, zásadami a vysokým morálnym kreditom postavil pevný základ a trvalé hodnoty pre ďalšie generácie lekárov a zdravotníckych pracovníkov, na ktorých možno stavať a ktoré možno rozvíjať.

Vladislav Zikmund Zrkadlenia

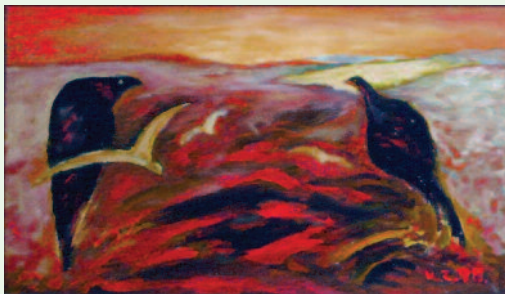
Autoportrét, 2001, akryl
(Vladislav Zikmund)

Život a svet jestvujú pre človeka ako skutočnosť iba tým, že je schopný odzrkadľovať ich vo svojom vnímaní, vedomí a správaní.

To mu umožňuje poznávať ich a pokúšať sa ich pretvárať. Vo svete prírody si vytvoril vnútorný svet psychiky a vonkajší svet ľudskej spoločnosti.

Ako osobitný druh živočíchov prekročil hranice Prírody, Zeme i Vesmíru.

Ako jednotlivá bytosť však ostal zajatcom krásnej, ale aj trpkkej skúsenosti vlastného života.

1998, akryl (Vladislav Zikmund)

Po búrke, 1979, pastel (Vladislav Zikmund)

Myšlienky zo Za-myslení (V.Z. 2014)

Pravda

Človek sa usiluje poznať pravdu. Dokáže však spraviť aj najneuveriteľnejšie veci, aby sa jej nemusel pozrieť do očí, keď mu nevyhovuje a sa jej obáva.

Pravda je neosobná. Nezávisí od toho, koľkí ľudia ju uznávajú. Môže ju mať hocikto a nemusí ju mať nik.

Presvedčenie

Presvedčenie je stotožňovanie osobného názoru s pravdou. Ani to najhlbšie presvedčenie však nemôže zabrániť, že človek sa môže aj hlboko myliť.

Sloboda

Pre slobodu treba vonkajšie podmienky, ale aj vnútornú spôsobilosť. Sloboda človeka je vždy iba relatívna. Nevedomosť ho zväzuje, zodpovednosť zaväzuje.

Človek nie je iba svojím vládcom, ale aj svojím otrokom. V demokracii sa dá hovoriť a písať o hocičom. Nemalo by sa však hovoriť a písať hocičo a hocijako.